

Sygn. akt II PK 295/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa A. C.
przeciwko Urzędowi m.st. Warszawy w Warszawie
o odszkodowanie za naruszenie zasad równego traktowania,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2015 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt XXI Pa 761/13,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 450 zł
(czterysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy w Warszawie oddalił apelację A.C. od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie z dnia 23 lipca 2013 r., którym oddalono jego powództwo przeciwko Urzędowi Miasta Stołecznego Warszawy o odszkodowanie za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu. W uzasadnieniach sądów *meriti* przyjęto, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do uznania, że powód był dyskryminowany ze względu na przekonania polityczne (przynależność partyjną) w toku przeprowadzonego postępowania konkursowego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, ewentualnie o orzeczenie przez Sąd Najwyższy co do istoty sprawy.

Skarga kasacyjna została oparta na obydwu podstawach kasacyjnych. Skarżący podniósł naruszenie przepisów postępowania, a to:

1. art. 2 § 1 k.p.c. w związku z art. 18^{3b} § 1 pkt 1 k.p. oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. - przez nierozpoznanie sprawy w zakresie przejawów dyskryminacji związanych z obiektywizmem i legalnością postępowania rekrutacyjnego, jako sprawy zastrzeżonej do wyłącznej kompetencji sądów administracyjnych;

2. art. 14 ust. 2 i 3 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz.U. Nr 254, poz. 1700 ze zm.) oraz art. 382 k.p.c., art. 391 § 1 w związku z art. 227 i w związku z art. 217 § 2 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 11 k.p.c. *a contrario* i art. 234 k.p.c. *a contrario* - przez pominięcie faktów i dowodów świadczących o dyskryminacji, przejawiającej się naruszeniem procedury naboru przez pracodawcę będącego organem administracji publicznej, jako dopuszczalnych do powołania przez powoda dopiero po uzyskaniu potwierdzenia takiego naruszenia w trybie postępowania administracyjnego lub sądowoadministracyjnego;

3. art. 378 § 1 w związku z art. 382 k.p.c. przez nierozpoznanie zarzutów apelacji dotyczących naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów postępowania w zakresie oceny przebiegu rekrutacji;

4. art. 464 § 1 k.p.c. - przez nieprzekazanie pozwu w całości lub części sądowi administracyjnemu, w sytuacji gdy w ocenie Sądu Okręgowego sprawa nie podlegała rozpoznaniu przez sąd powszechny, co spowodowało, że powód został pozbawiony możliwości wykazania w drodze postępowania zarówno sądowego, jak i sądowoadministracyjnego naruszenia przez pozwanego procedury naboru, a Sąd Okręgowy wydał wyrok pomijając powyższą okoliczność;

5. art. 14 ust. 2 i 3 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania – przez nieuwzględnienie powództwa w sytuacji, gdy powód udowodnił, że

pozwany odmówił nawiązania stosunku pracy z bezpartyjnym powodem, a kandydata będącego członkiem partii wybrał do zatrudnienia inny członek tej samej partii, co stanowiło uprawdopodobnienie faktu dyskryminacji ze względu na brak przynależności partyjnej powoda, zaś pozwany nie udowodnił, że nawiązując stosunek pracy z członkiem partii nie dopuścił się naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu ze względu na przekonania polityczne, w tym że w ogóle spełniał on podstawowe wymagania postawione w ogłoszeniu o naborze;

6. art. 227 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. - poprzez oddalenie wniosku powoda o dopuszczenie dowodu z protokołu zeznań świadków M. K., A. K., B. L., S. N. i G. W., złożonych w postępowaniu karnym IV K 592/12 przed Sądem Rejonowym dla m. st. Warszawy na okoliczność faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy;

7. art. 378 § 1 w związku z art. 382 k.p.c. - przez nierozpoznanie zarzutów apelacji dotyczących naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów postępowania w zakresie nadania życiorysowi S.N. waloru dokumentu urzędowego, potwierdzającego spełnianie przez niego wymagań na stanowisku;

8. art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. – przez wewnętrzną sprzeczność treści uzasadnienia, polegającą na przyjęciu przez Sąd Okręgowy ustaleń Sądu Rejonowego, iż zniszczone zostały tylko dokumenty kandydatów innych niż S. N., przy jednoczesnym stwierdzeniu przez Sąd Okręgowy, że zostały zniszczone wszystkie dokumenty z przebiegu rekrutacji.

Ponadto skarżący podniósł naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

1. art. 18^{3b} § 1 k.p. – przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że w przypadku dyskryminacji przejawiającej się naruszeniem procedury naboru przez pracodawcę będącego organem administracji publicznej, powód może skutecznie powoływać się na te okoliczności przed sądem pracy dopiero po uzyskaniu potwierdzenia takiego naruszenia w trybie postępowania administracyjnego lub sądowoadministracyjnego;

2. art. 18^{3b} § 1 w związku z art. art. 18 § 1-3 k.p. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że naruszenie zasad rekrutacji nie może być oceniane jako fakt uprawdopodobniający dyskryminację;

3. art. 18^{3b} § 1 w związku z art. 18^{3a} § 1-3 k.p. przez ich niezastosowanie, tj. nieuwzględnienie powództwa w sytuacji, gdy Sąd ustalił, że pozwany odmówił nawiązania stosunku pracy z bezpartyjnym powodem, a kandydata będącego członkiem partii wybrał do zatrudnienia inny członek tej samej partii, co stanowiło uprawdopodobnienie faktu dyskryminacji ze względu na brak przynależności partyjnej powoda, zaś pozwany nie udowodnił, że wybierając do zatrudnienia członka partii kierował się obiektywnymi powodami;

4. art. 18^{3b} § 1 w związku z art. art. 18^{3a} § 1-3 k.p. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że „uprawdopodobnienie przez powoda faktu naruszenia zasady równego traktowania” jest tożsame z „udowodnieniem przez powoda, że pracodawca nie kierował się obiektywnymi powodami”;

5. art. 18^{3d} w związku z art. 18^{3b} § 1 i art. 18^{3a} § 1-3 k.p. przez jego niezastosowanie, tj. niezasądzenie na rzecz powoda odszkodowania, w sytuacji gdy wystąpiły przesłanki do jego zasądzenia, a pozwany nie wykazał, że odmawiając nawiązania z powodem stosunku pracy kierował się obiektywnymi powodami;

6. art. 18^{3b} § 1 w związku z art. 18 § 1-3 k.p. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że niezadawanie kandydatom podczas rekrutacji pytań dotyczących wiadomych pracodawcy okoliczności wymienionych w art. 18^{3b} § 1 k.p. jest dowodem kierowania się przez pracodawcę obiektywnymi kryteriami przy nawiązaniu stosunku pracy;

7. art. 18^{3b} § 1 w związku z art. 18^{3a} § 1-3 k.p. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że zadanie wszystkim kandydatom tego samego pytania, niezwiązanego z wymaganymi kwalifikacjami i z zakresem zadań na stanowisku, jest dowodem kierowania się przez pracodawcę obiektywnymi kryteriami przy nawiązaniu stosunku pracy;

8. art. 18^{3b} § 1 w związku z art. 18^{3a} § 1-3 k.p. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że ocena odpowiedzi kandydata do zatrudnienia na pytanie niezwiązane z zakresem obowiązków na stanowisku stanowi obiektywny powód odmowy nawiązania stosunku pracy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie szeregu zagadnień prawnych, istnieniem potrzeby

wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie oraz faktem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący sformułował zagadnienia prawne sprowadzające się do pytań o następującej treści:

1. Czy w sprawie o odszkodowanie za dyskryminację w zatrudnieniu, przejawiającą się odmową nawiązania stosunku pracy przez pozwanego będącego organem administracji publicznej, powód może powoływać się na okoliczności świadczące o naruszeniu ustawowych i wewnętrznych przepisów o zasadach rekrutacji dopiero po uzyskaniu stwierdzenia takich naruszeń w drodze postępowania administracyjnego i sądowoadministracyjnego?

2. Czy powództwo o odszkodowanie za dyskryminację w zatrudnieniu, przejawiającą się odmową nawiązania stosunku pracy przez pozwanego będącego organem administracji publicznej, gdy elementem tej dyskryminacji było naruszenie ustawowych i wewnętrznych przepisów o zasadach rekrutacji, dopuszczalne jest dopiero po wyczerpaniu trybu administracyjnego i sądowoadministracyjnego w celu stwierdzenia takiego naruszenia?

3. Czy wykazanie przez pozwanego w sprawie o odszkodowanie za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu, że odmowa nawiązania stosunku pracy nastąpiła na podstawie oceny odpowiedzi na pytanie niezwiązane z zakresem zadań na stanowisku objętym rekrutacją, stanowi dowód kierowania się obiektywnymi przesłankami, o którym mowa w art. 18^{3b} § 1 k.p.?

4. Czy wykazanie przez pozwanego w sprawie o odszkodowanie za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu, że w toku rekrutacji nie zadawał kandydatom pytań o właściwości i cechy wskazane w art. 18^{3a} § 1 k.p., stanowi dowód kierowania się obiektywnymi przesłankami, o którym mowa w art. 18^{3b} § 1 k.p., w sytuacji gdy pozwany wiedział o występowaniu tych właściwości i cech u kandydatów z którymi odmówiono nawiązania stosunku pracy?

5. Czy wykazanie przez powoda, dochodzącego odszkodowania za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu, że pozwany odmówił nawiązania z nim stosunku pracy, zaś osobę zatrudnioną od powoda odróżniała właściwość lub cecha wskazana w art. 18^{3a} § 1 k.p., skutkuje przeniesieniem na

pozwanego ciężaru dowodu kierowania się obiektywnymi przesłankami, o którym mowa w art. 18^{3b} § 1 k.p?

W ocenie skarżącego istnieje ponadto potrzeba wykładni art. 18^{3b} § 1 w związku z art. 18^{3a} § 1-3 k.p., wywołującego rozbieżności w orzecznictwie oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na naruszenie art. 18^{3b} § 1 w związku z art. 18^{3a} § 1-3 k.p. oraz liczne istotne naruszenia przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na wynik sprawy, m.in. poprzez pominięcie znacznej części materiału dowodowego, a w efekcie *de facto* nierozpoznanie istoty sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie skarżący podniósł aż trzy przesłanki z powyższych, gdyż sformułował w sumie pięć zagadnień prawnych oraz podniósł konieczność potrzeby wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, a jednocześnie wskazał na fakt, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Taka sytuacja wymaga na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi, a można wręcz stwierdzić, że jest błędem logicznym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355).

Odnosząc się do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego stwierdzić należy, że aby było to możliwe, to konieczne byłoby przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego w niniejszej skardze nie spełniają opisanych wyżej wymagań, a pamiętać należy, że niewystarczające jest sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza przez ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych wynikających z przywoływanych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III SK 74/13, LEX nr 1482421). Sąd Najwyższy podkreśla wręcz, że z uwagi na publicznoprawny charakter postępowania kasacyjnego rola skarżącego na etapie przedsądu nie ogranicza się do wymyślenia skomplikowanego problemu prawnego, ale aby przekonać Sąd Najwyższy o potrzebie rozpoznania skargi konieczne jest zaprezentowanie odpowiedniej argumentacji wskazującej na potrzebę jego rozwiązania w sposób odmienny od zapatrywań prawnych wynikających z uzasadnienia skarżonego wyroku sądu drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2014 r., III SK 69/13, LEX nr 1463904).

Odnosząc się natomiast do drugiej z przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania uprawniona jest konstatacja, że w orzecnictwie ugruntowane jest stanowisko, iż w przypadku powołania się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący ma obowiązek nie tylko określić przepisy wymagające wykładni, ale także wskazać poważne wątpliwości interpretacyjne związane z ich stosowaniem wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości, bądź rozbieżności w orzecnictwie sądów, które także należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 63/13, LEX nr 1455742 oraz z dnia 24 kwietnia 2014 r., II CSK 600/13, LEX nr 1466239). Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy zauważyć należy, że skarżący uzasadniając wniosek w powyższym zakresie, powołał jedynie jeden wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu (III APa 3/12) i jeden wyrok Sądu Najwyższego (II PK 245/11), nie wykazując jednak istnienia rozbieżności w orzecnictwie sądowym.

Ustosunkowując się natomiast do przywołanej w rozpoznawanej skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w judykaturze przyjmuje się, iż oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343). W orzecnictwie podkreśla się, że powinny to być naruszenia o charakterze

elementarnym polegające w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2014 r., IV CSK 349/14, LEX nr 1616920). Również tak rozumianej oczywistej zasadności skarżący nie wykazał, a za niewystarczające w tym zakresie należy uznać samo twierdzenie, że Sąd Okręgowy rażąco naruszył art. 18^{3a} § 1-3, art. 18^{3b} § 1 i art. 18^{3d} k.p., gdyż skarżący nie wyjaśnił szerzej, na czym takowe naruszenia polegały oraz przede wszystkim, jaki miały wpływ na wydany w sprawie wyrok. Na marginesie należy jeszcze dodać, że o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie może również przesądzać zarzut pominięcia znacznej części materiału dowodowego, gdyż za ugruntowany w orzecznictwie należy uznać pogląd, zgodnie z którym na etapie przedsądu znajduje zastosowanie art. 398¹³ § 2 k.p.c., stanowiący, że w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powoływanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. W przeciwnym razie zachodziłby bowiem dysonans między etapem przedsądu i późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych z ograniczeniami wynikającymi z tego przepisu, a także z art. 398³ § 3 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932).

Sumując powyższe nie można pominąć tego, że skarga kasacyjna nie jest kolejnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 4 pkt 2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).